

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

Γλωσσική Κατάκτηση

Ενότητα 4 : Κατάκτηση λεξικού

Χριστίνα Μανουηλίδου, Επίκουρη Καθηγήτρια
Τμήμα Φιλολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σκοποί ενότητας

- Φάσεις κατάκτησης λεξιλογίου
- Πληροφορίες για την αναζήτηση λέξεων
  - ✓ Ιδιότητες κατανομής
  - ✓ Τυπική Μορφή Λέξης
  - ✓ Φωνοτακτικοί Περιορισμοί
- Έκρηξη λεξιλογίου
- Προκαταλήψεις για την κατάκτηση της σημασίας των ουσιαστικών
  - ✓ Όλου αντικειμένου
  - ✓ Ταξινομική προκατάληψη
  - ✓ Αμοιβαία αποκλειστικότητα

Φάσεις Κατάκτησης Λεξιλογίου

- 1) **Αναγνώριση** των ήχων ως λέξεις
  - α. τεμαχισμός του ηχητικού σήματος σε μονάδες στο μέγεθος λέξεων
  - β. σύνδεση νοήματος με φωνητική μορφή
- 2) **Αποθήκευση** στο νοητικό λεξικό της φωνολογικής μορφής της λέξης με τις λεξικές της ιδιότητες (λεξική κατηγορία, σημασία, σύνταξη)

Η αντίληψη της μορφής και της σημασίας των λέξεων προηγείται της παραγωγής τους

Ψάχνοντας λέξεις...

- Τα παιδιά δεν γεννιούνται με Νοητικό Λεξικό
- Όταν οι ενήλικες μιλούν στα παιδιά δεν τους λένε μεμονωμένες λέξεις αλλά προτάσεις
- Ο λόγος είναι συνεχής
- Όρια λέξεων;

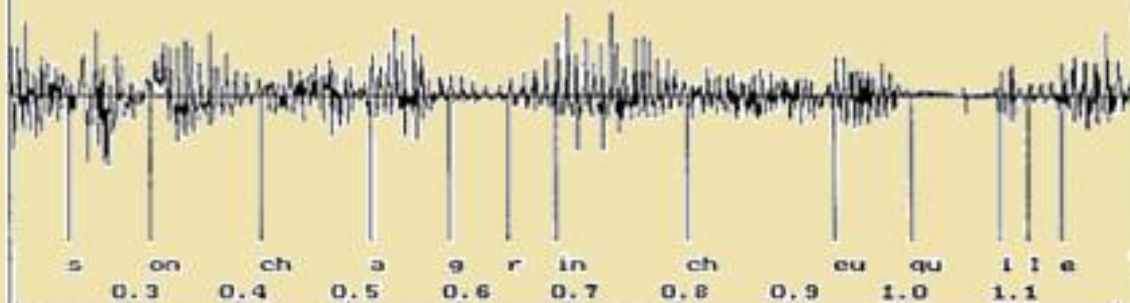
Aslin et al. (1996)

- Δόθηκαν οδηγίες σε 12 μητέρες να μάθουν στα παιδιά τους καινούργιες λέξεις
- Μόνο 3 από αυτές τους παρουσίασαν απομονωμένες λέξεις σε περισσότερες από το 50% των εκφωνημάτων τους
- Οι υπόλοιπες 9 πρόφεραν απομονωμένες λέξεις μόνο στο 5% έως 30% των εκφωνημάτων τους
- > Οι καινούργιες λέξεις παρουσιάζονται στα παιδιά μέσα σε προτάσεις!

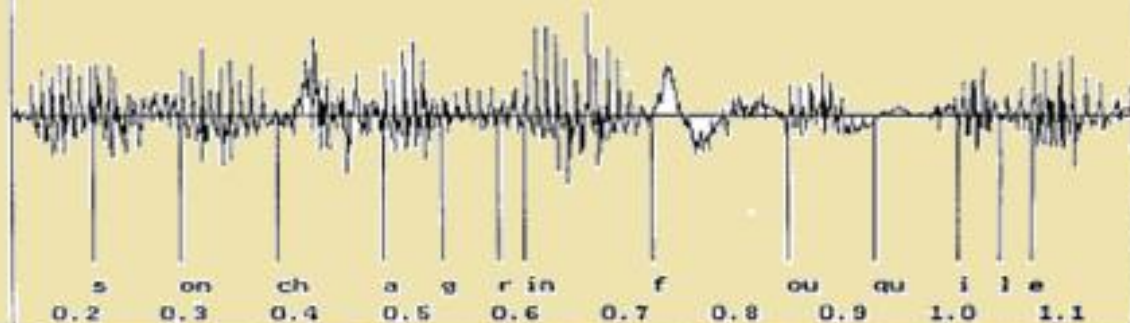
Christophe and Dupoux 1996

- C'était son chat grincheux qui le rendait nerveux
- “Ήταν η αγενής γάτα του που τον έκανε νευρικό”
- C'était son chagrin fou qui le rendait odieux
- “Ήταν η ανόητη θλίψη του που τον έκανε να μισεί.”
- Ακουστικά κύματα: Guasti, p. 73

C'était son chat grincheux qui le rendait nerveux.

C'était son chagrin fou qui le rendait odieux.

Λέξεις «μέσα» σε λέξεις

- *Can: cancer, toucan, uncanny, etc.*
  - Ακολουθίες ήχων μπορούν να τεμαχιστούν με περισσότερους από έναν τρόπους
  - *Ice cream – I scream [ayskrim]*
- >Υπάρχουν πολλοί τρόποι για να τεμαχίσουμε το ηχητικό σήμα. Οι ενήλικες το κάνουν συμβουλευόμενοι το νοητικό τους λεξικό και χρησιμοποιώντας τις συντακτικές, σημασιολογικές και πραγματολογικές τους γνώσεις.

Τα παιδιά;

Αναβολέας/Εκκίνηση

(Bootstrapping) (1/2)

- Ο όρος **αναβολέας/εκκίνηση** αναφέρεται στην ιδέα ότι οι **ενδείξεις για ένα αφηρημένο σύμβολο** ή γλωσσικό αντικείμενο (π.χ., λεξικές κατηγορίες, συντακτική δομή) **προέρχονται από τις (αντιληπτικές) ιδιότητες** που συνδέονται με αυτό το σύμβολο ή αντικείμενο και που είναι άμεσα διαθέσιμες στις εισερχόμενες πληροφορίες
- Π.χ. Για τα βρούμε υποψήφιας λέξεις στο λόγο, διάφορες πηγές πληροφοριών στρατολογούνται, όπως η προσωδία, φωνοτακτικοί περιορισμοί κ.λπ.

Αναβολέας/Εκκίνηση (Bootstrapping) (2/2)

- Τα παιδιά δεν ψάχνουν κατευθείαν για λέξεις αλλά για μεγαλύτερα «κομμάτια» του λόγου, όπως οι φράσεις μέσα από τα οποία θα αναζητήσουν τις λέξεις
- Όταν προφέρουμε προτάσεις, τείνουμε να τις οργανώνουμε σε προσωδιακές φράσεις, σε ομάδες οι οποίες είναι «ρυθμικά» οργανωμένες και που χονδρικά ανταποκρίνονται στα όρια των συντακτικών φράσεων

Φωνολογικός αναβολέας/εκκίνηση (1/2)

- Τα νεογνά είναι πολύ ευαίσθητα στην **προσωδία**
- Christophe & Dupoux (1996), Christophe et al. (1997): Η προσωδία οδηγεί τα παιδιά να βρουν λέξεις. Η κατάκτηση του λεξιλογίου και γενικά της γλώσσας στηρίζεται στη φωνολογική ανάλυση του λόγου σε μικρότερες **προσωδιακές μονάδες**.
- Bill gave her cat food
- Bill gave her cat FOOD
- Bill gave her/CAT food (Thornton & Wexler, 1999)

Όταν τα παιδιά εντοπίζουν προσωδιακά όρια, τότε αυτομάτως μπορούν να βρουν και όρια **λέξεων**

Φωνολογικός αναβολέας/εκκίνηση (2/2)

Λεξιλόγιο

Φωνοτακτικοί περιορισμοί

Μορφή λέξης

Ιδιότητες κατανομής

Προ-λεξική αναπαράσταση με προσωδιακά όρια
(διαφέρει από γλώσσα σε γλώσσα)

Φωνολογική Επεξεργασία

(τόνος, μήκος, φωνήματα, συλλαβές)

Εντοπισμός Προσωδιακών
Ορίων

Ακουστικό Σήμα

Πληροφορίες που χρησιμοποιούμε στην αναζήτηση λέξεων

- Ιδιότητες κατανομής
- Τυπική Μορφή Λέξης
- Φωνοτακτικοί Περιορισμοί

Ιδιότητες κατανομής (1/2)

- Στατιστικές πληροφορίες για τις ακολουθίες ήχων
- Σε μία δεδομένη γλώσσα η **πιθανότητα** κάποιος συγκεκριμένος ήχος να ακολουθεί κάποιον άλλο συγκεκριμένο ήχο είναι μεγαλύτερη στα όρια λέξεων παρά στο εσωτερικό μιας λέξης και το αντίστροφο
- Π.χ. Η τελευταία συλλαβή μιας λέξης μπορεί να ακολουθείται από μια οποιαδήποτε συλλαβή

Ιδιότητες κατανομής (2/2)

is

was

- 1) The furniture in the room
next to
that John

- 2) *ele – phant*
- vator

- Ακολουθίες ήχων που συμβαίνουν συχνά στο λόγο έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να σχηματίζουν λέξεις από άλλες ακολουθίες που συμβαίνουν λιγότερο συχνά

Τυπική μορφή Λέξης

- Οι συνήθεις ρυθμικές ιδιότητες των λέξεων καθιστούν την τυπική μορφή λέξεων
- Π.χ. Στα Αγγλικά οι περισσότερες λέξεις αρχίζουν με μια τονούμενη συλλαβή (Cutler and Carter, 1987)
- Άρα τοποθετώντας τα όρια λέξεων πριν από τονούμενες συλλαβές είναι μια αποτελεσματική τακτική για τεμαχισμό του φωνητικού σήματος

Φωνοτακτικοί Περιορισμοί

- Καθορίζουν ποιες ακολουθίες φωνημάτων εμφανίζονται στο εσωτερικό μιας λέξης
- Στα Αγγλικά π.χ. η ακολουθία /dstr/ πρέπει να χωρίζεται από όριο λέξεων
- Υπάρχουν πολλές διαγλωσσικές διαφορές ως προς τις αποδεκτές ακολουθίες. Στα Ιταλικά π.χ. η ακολουθία /kt/ δεν είναι αποδεκτή στο εσωτερικό λέξης αλλά είναι στα Ελληνικά

Σύνοψη

- Η κανονικότητα κατανομής, οι τυπικές μορφές λέξεων και οι φωνοτακτικοί περιορισμοί εξαρτώνται από την επιμέρους γλώσσα και δεν μπορούν να εξαχθούν από το ακουστικό σήμα
- Αντίθετα, τα **προσωδιακά όρια** μπορούν να εξαχθούν απ'ευθείας από το ακουστικό σήμα και **εξαρτώνται σε μικρότερο βαθμό από τη συγκεκριμένη γλώσσα**

Πόσο πιθανή όμως είναι η κατάκτηση της γλώσσας βασιζόμενοι σε φωνολογικές πληροφορίες;

- Περιέχει το ηχητικό σήμα ενδείξεις που σηματοδοτούν τα προσωδιακά όρια και εάν ναι, τα βρέφη τα αντιλαμβάνονται;
- Είναι τα βρέφη ευαίσθητα στις ιδιότητες κατανομής, την τυπική μορφή λέξης και τους φωνοτακτικούς περιορισμούς;

Φωνολογικές Μελέτες έδειξαν... (1/2)

- Οι φράσεις μαρκάρονται ακουστικά από τρία στοιχεία:
  1. Παύσεις
  2. Μήκος συλλαβής
  3. F0 (στοιχειώδης συχνότητα)

Φωνολογικές Μελέτες έδειξαν...

(2/2)

- Στα Αγγλικά, οι παύσεις συμβαίνουν στο τέλος παρά στο μέσο φράσεων (Scott, 1982)
- Η συλλαβή που αμέσως ακολουθεί το προσωδιακό όριο είναι συνήθως μακρύτερη στο μέσο της φράσης (Lehiste 1970; Klatt 1975, 1976; Cooper and Paccia-Cooper, 1980)
- Η F0 τείνει να φθίνει προς το τέλος της φράσης, δηλ., η φωνή «πέφτει» και «ξανασηκώνεται» με την αρχή μιας νέας προσωδιακής φράσης. (Cooper and Sorensen 1981).

Τα βρέφη αντιλαμβάνονται αυτά τα στοιχεία του λόγου;

Ευαισθησία στα προσωδιακά όρια

- Τα βρέφη έχουν πρόσβαση στα προσωδιακά όρια στην ηλικία των **6-7 μηνών**
- Οι Hirsh-Pasek et al (1987) έδειξαν ότι βρέφη ηλικίας 7-10 μηνών προτιμούν να ακούν γλωσσικά ερεθίσματα με τεχνητές παύσεις που συμπίπτουν με τα συντακτικά όρια παρά γλωσσικά ερεθίσματα με τεχνητές παύσεις στο μέσο των φράσεων

Κατεύθυνσης βλέμματος

Coincident version

- Cinderella lived in a great big house/ but it was sort of dark/ because she had this mean, mean, mean stepmother/ and oh she had two stepsisters/ that were so ugly./ They were mean too

Noncoincident version

- Cinderella lived in a great big house but it was/ sort of dark because she had/ this mean, mean, mean stepmother and oh she/ had two stepsisters that were so/ ugly. They were mean/ too
- Βρέφη ήταν στραμμένα για περισσότερο χρόνο στην 1^η περίπτωση

Christophe et al. (1994)

- 3 ημερών
- *mati*
  - (1) mathématicien (μέσα στη λέξη *mati*),
  - (2) panorama typique (ανάμεσα στις λέξεις *mati*),

Ευαισθησία στις ιδιότητες κατανομής

Saffran, Aslin, and Newport (1996): 8 μηνών ομιλητές
Αγγλικής

Φάση Απόκτησης Συνήθειας

Ομάδα A: pabiku tibudo golatu daropi (2mins)

Ομάδα B: tudaro pigola bikuti budopa (2mins)

pabikutibudogolatudaropi. . . .

Πειραματική Φάση

pabiku tibudo tudaro pigola

Μεγαλύτερος χρόνος στις ημι-λέξεις

Ευαισθησία στην τυπική μορφή λέξεων

- Ρυθμικές Ιδιότητες, διαφέρουν από γλώσσα σε γλώσσα
- 6 μηνών ομιλητές της Αμερικάνικης Αγγλικής (ΑΕ) προτιμούν να ακούν δισύλλαβες ΑΕ λέξεις παρά Νορβηγικές (ανεβαίνει ο τόνος στην τελευταία συλλαβή).
- **Jusczyk et al. (1993)**: γλώσσες με ίδια προσωδία, διαφορετική φωνητική δομή, π.χ. Αγγλικά – Ολλανδικά
- Βρέφη 6 μηνών δεν μπορούσαν να ξεχωρίζουν λέξεις, 9 μηνών μπορούσαν!

Ευαισθησία στα φωνητικά και φωνοτακτικά χαρακτηριστικά

- **Αγγλικά – Ολλανδικά:**
- /θ/, [tS]
- *Gouda*, /kn/, /zw/

- **Jusczyk et al. (1993):** Ολλανδικά & Αγγλικά με λέξεις που είχαν ίδιους ήχους, αλλά διαφορετικούς φωνοτακτικούς περιορισμούς

- 9 μηνών μπορούσαν να διακρίνουν τις δύο γλώσσες

Πρώτες Λέξεις

- Σταθερή φωνολογική δομή
- Συγκεκριμένη σημασία

Π.χ. *μπι* = πιπίλα, *κοκό* = κέρασμα, σοκολάτα

- Χαρακτηριστικό γνώρισμα: **επανάληψη της ίδιας συλλαβής**, π.χ. *μαμά*, *μπαμπά*, *γιαγιά*, *κοκό*, *τουτού* (= αυτοκίνητο) κλπ. Συνήθεια του παιδιού από το βάβισμα

Έκρηξη λεξιλογίου (1/2)

- **Πρωτολέξεις:** Πρώτοι φωνητικά σταθεροί τύποι με σημασία και συλλαβική δομή βαβίσματος
- **Περίπου 12-24 μηνών:** 50-100 λέξεις
- **Περίπου 24 μηνών:** «Έκρηξη λεξιλογίου» (“Vocabulary Spurt”) = ραγδαία ανάπτυξη στην κατανόηση και παραγωγή νέων λέξεων
- **6 μήνες μετά:** περίπου 500 λέξεις λεξιλόγιο
- Το παιδί μαθαίνει περίπου 5 έως 9 νέες λέξεις την ημέρα μέχρι την ηλικία των έξι ετών
- **6 ετών:** 8000-14000 λέξεις λεξιλόγιο

Έκρηξη λεξιλογίου (2/2)

- Όταν το παιδί χρησιμοποιεί περίπου 100 έως 200 λέξεις, αρχίζει να παράγει τις πρώτες φράσεις
- Όταν το λεξιλόγιο που χρησιμοποιεί το παιδί περιλαμβάνει περίπου 400 λέξεις, παρατηρείται η κατάκτηση περίπλοκων συντακτικών δομών
- Οι ατομικές αποκλίσεις είναι μεγάλες σ' αυτήν την περίπτωση, αλλά η «έκρηξη του λεξιλογίου» είναι ένα φαινόμενο που παρατηρείται σε όλα τα παιδιά με φυσιολογική γλωσσική ανάπτυξη (Guasti 2002)

Πρώτες λέξεις...

- Είναι τα ουσιαστικά (συνήθως)
- Φαινόμενο: «Προκατάληψη υπέρ της κατάκτησης ονομάτων» (= “noun-bias-hypothesis”)
- Γιατί;
  - A)** Αναφορά σε αντικείμενα
  - B)** Άμεση αντίληψη αντικειμένων
  - Γ)** Αντιστοιχία εικόνας-ουσιαστικού 1 προς 1
  - Δ)** Σημασία ρημάτων και συμπληρώματα

Αντιστοιχία της λέξης στον κόσμο

(“Word-to-world mapping”)

- Πώς κατακτάται η σημασία των ονομάτων; Πώς συντελείται η αντιστοιχία της λέξης στον κόσμο;
- A)** Έμφυτη προδιάθεση συγκέντρωσης της προσοχής στην κατεύθυνση του βλέμματος του ενήλικα
- B)** 3 είδη προκατάληψης ...

Έμφυτη προδιάθεση

- Έμφυτη ικανότητα να εστιάζουν την προσοχή τους στο αντικείμενο ή στην κατάσταση στην οποία επικεντρώνει την προσοχή του ο ενήλικας όταν μιλάει
- Παιδιά 18 μηνών μπορούν να εκμεταλλευτούν την κατεύθυνση του βλέμματος του ενήλικα (Baldwin, 1991)
- Διαδικασία αντιστοιχίας ή τουλάχιστον αποτροπής εστίασης προσοχής σε λανθασμένο σημείο

Προκαταλήψεις

- **Markman (1994)**: τρία είδη προκατάληψης για την κατάκτηση της σημασίας των ουσιαστικών:
  - 1) προκατάληψη του όλου αντικειμένου (“whole object bias”)
  - 2) ταξινομική προκατάληψη (“taxonomic bias”)
  - 3) προκατάληψη της αμοιβαίας αποκλειστικότητας (“mutual exclusivity bias”)

Προκατάληψη του όλου αντικειμένου

- Το παιδί εικάζει ότι οι νέες λέξεις αναφέρονται στο «όλο» αντικείμενο και όχι σε ένα μέρος αυτού
- Το παιδί δεν εστιάζει την προσοχή του στα τμήματα, στο χρώμα ή στο υλικό των αντικειμένων και έτσι δεν οδηγείται σε εσφαλμένα συμπεράσματα
- Π.χ. γάτα όχι η ουρά ή το τρίχωμα του ζώου, αλλά το ίδιο το ζώο

Ταξινομική προκατάληψη

- Το παιδί χρησιμοποιεί τη νέα λέξη όταν αναφέρεται σε αντικείμενα του ίδιου είδους και όχι σε αντικείμενα που συνδέονται θεματικά
- Π.χ. αγελάδα δεν χρησιμοποιείται για το γάλα ή το τυρί, δηλαδή τα προϊόντα που παράγονται από την αγελάδα. Αντιθέτως, μπορεί να γενικεύσει τη χρήση της λέξης αγελάδα για ζώα με τα ίδια χαρακτηριστικά

Προκατάληψη της αμοιβαίας αποκλειστικότητας

- Κάθε αντικείμενο μπορεί να έχει μόνο μία ονομασία. Περισσότερες από μία λέξεις για το ίδιο αντικείμενο αποκλείονται αμοιβαία
- Εάν γνωρίζει γάτα και παράλληλα ακούσει τη λέξη ουρά, δεν πρόκειται να συμπεράνει ότι αυτή η κατηγορία του ζώου έχει δύο ονόματα, αλλά ότι η δεύτερη λέξη αναφέρεται σ' ένα μέρος ή ένα χαρακτηριστικό του ζώου

Παρερμηνείες (1/2)

- **Υπερεκτάσεις** (“overextensions”): Αναφορές των λέξεων σε μια ευρύτερη κατηγορία απ’ότι στη γλώσσα των ενηλίκων: π.χ. *μπάλα* = οτιδήποτε στρογγυλό
- Ο λόγος για τον οποίο εμφανίζονται συχνά οι υπερεκτάσεις των εννοιών στον παιδικό λόγο είναι το περιορισμένο λεξιλόγιο του παιδιού
- Στην προσπάθειά του να εκφραστεί, το παιδί επιλέγει την ονομασία ενός αντικειμένου που έχει κοινά χαρακτηριστικά με το περιγραφόμενο αντικείμενο: π.χ. *πουλί* – αεροπλάνο, *σκύλος* – ζώο, *μπάλα* - φεγγάρι κλπ

Παρερμηνείες (2/2)

- **Υποεκτάσεις** (“underextensions”): Περιορισμοί του πεδίου αναφοράς της λέξης: π.χ. *πέτρα* = πέτρα που πετάμε στη θάλασσα (όχι άλλες πέτρες)
- Παιδί που κατακτούσε την Ελληνική θεωρούσε ότι η μητέρα του λεγόταν *μαμά* όταν ήταν μόνη μαζί με το παιδί της, ενώ έπρεπε να τη φωνάζει *κυρία Μάρω* όταν ήταν με τους φίλους του, γιατί έτσι την αποκαλούσαν τα άλλα παιδιά (Κατή, 1992)
- Οι υποεκτάσεις είναι αποτέλεσμα της περιορισμένης εμπειρίας του παιδιού.

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Χριστίνα
Μανουηλίδου.«Γλωσσική κατάρκτηση. Κατάρκτηση λεξικού».
Έκδοση: 1.0. Πάτρα,
2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<https://eclass.upatras.gr/courses/LIT1856/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:
Εικόνες/Σχήματα/Διαγράμματα/Φωτογραφίες

Διαφάνεια 5: Aslin, R. N., Woodward, J. Z., LaMendola, N. P., & Bever, T. G. (1996). Models of word segmentation in fluent maternal speech to infants. *Signal to syntax: Bootstrapping from speech to grammar in early acquisition*, 117-134.

Διαφάνεια 6,11: Christophe, A., & Dupoux, E. (1996). Bootstrapping lexical acquisition: the role of prosodic structure. *The Linguistic Review*, 13(3-4), 383-412

Διαφάνεια 11: Christophe Teresa Guasti Marina Nespor, A. (1997). Reflections on phonological bootstrapping: Its role for lexical and syntactic acquisition. *Language and Cognitive Processes*, 12(5-6), 585-612.

Thornton, R., & Wexler, K. (1999). *Principle B, VP ellipsis, and interpretation in child grammar*. MIT press.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Εικόνες/Σχήματα/Διαγράμματα/Φωτογραφίες

Διαφάνεια 16: Cutler, A., & Carter, D. M. (1987). The predominance of strong initial syllables in the English vocabulary. *Computer Speech & Language*, 2(3), 133-142.

Διαφάνεια 21: Lehiste, I. (1971). Temporal organization of spoken language. *Form and Substance*, 159-169.

Klatt, D. H. (1975). Voice onset time, frication, and aspiration in word-initial consonant clusters. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 18(4), 686-706.

Cooper, W. E., & Paccia-Cooper, J. Syntax and speech, 1980.

Cooper, W. E., & Sorensen, J. M. (1981). *Fundamental frequency in sentence production*. New York: Springer-Verlag.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:
Εικόνες/Σχήματα/Διαγράμματα/Φωτογραφίες

Διαφάνεια 22: Hirsh-Pasek, K., Kemler Nelson, D. G., Jusczyk, P. W., Cassidy, K. W., Druss, B., & Kennedy, L. (1987). Clauses are perceptual units for young infants. *Cognition*, 26(3), 269-286.

Διαφάνεια 24: Christophe, A., Dupoux, E., Bertoncini, J., & Mehler, J. (1994). Do infants perceive word boundaries? An empirical study of the bootstrapping of lexical acquisition. *The Journal of the Acoustical Society of America*, 95(3), 1570-1580.

Διαφάνεια 25: Saffran, J. R., Aslin, R. N., & Newport, E. L. (1996). Statistical learning by 8-month-old infants. *Science*, 274(5294), 1926-1928. Cooper, W. E., & Paccia-Cooper, J. *Syntax and speech*, 1980.

Διαφάνεια 26,27: Jusczyk, P. W., Cutler, A., & Redanz, N. J. (1993). Infants' preference for the predominant stress patterns of English words. *Child development*, 64(3), 675-687.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Εικόνες/Σχήματα/Διαγράμματα/Φωτογραφίες

Διαφάνεια 30: Guasti, M. T. (2002). Language acquisition: The growth of grammar.

Διαφάνεια 33: Baldwin, A.D. (1991). Infants' Contribution to the Achievement of Joint Reference. *Child Development*. 62(5). 874-890.

Διαφάνεια 34: Markman, E. M. (1994). Constraints on word meaning in early language acquisition. *Lingua*, 92, 199-227.

Διαφάνεια 39: Κατή, Δ. (1992). Γλώσσα και επικοινωνία στο παιδί. Αθήνα: Εκδόσεις Οδυσσέας